Nakupuje Európa zbrane spoločne?

Zatiaľ málo: spoločné európske nákupy výzbroje tvorili v roku 2025 podľa Európskej obrannej agentúry 11 % a údaj poslalo len 19 z 27 štátov.

Pritom štáty EÚ dali v tom istom roku na výzbroj a techniku 115 mld. eur, o 26 % viac než rok predtým. Peňazí pribúda, spolupráce nie.

Jedno číslo a jeho poznámka pod čiarou

Európska obranná agentúra (EDA) každý rok sleduje, akú časť nákupov výzbroje obstarávajú štáty spolu s inými európskymi krajinami. Za rok 2025 uvádza 11 %. Rozdiely medzi štátmi sú obrovské, od nuly po 55 %; u niektorých štátov spoločné nákupy presahujú polovicu výdavkov na výzbroj. Ak sa započítajú aj nákupy s partnermi mimo EÚ, podiel stúpne na 24 %. Štáty Únie teda kupujú s partnermi mimo EÚ zhruba rovnako často ako medzi sebou.

Poznámka pod čiarou je rovnako dôležitá. Údaj poslalo 19 z 27 štátov, osem nevykázalo nič a EDA sama píše o možnom podhodnotení a o tom, že štáty si spoločný nákup definujú rôzne. Agentúra nezverejňuje ani základ, z ktorého 11 % počíta, takže podiel sa nedá prepočítať na eurá. Skutočné číslo môže byť o niečo vyššie. Ani pri najoptimistickejšom výklade sa však údaje k cieľu, ktorý si Európa dala, nepribližujú.

Osemnásť rokov od sľubu

V novembri 2007 schválili ministri obrany v EDA štyri spoločné ciele. Jeden z nich znel: aspoň 35 % výdavkov na výzbroj obstarávať s inými európskymi štátmi. Cieľ platí pre celok, je dobrovoľný a nemá termín.

Rad, ktorý EDA zverejňuje, vyzerá takto: 22 % v roku 2005, 27 % v roku 2011, 33 % v roku 2017, 22 % v roku 2021, 14 % v roku 2023 a 11 % v roku 2025. Počet vykazujúcich štátov sa medzi rokmi mení, takže ide skôr o snímky než o presnú krivku. Dve veci sú však isté. Hranicu 35 % Európa nedosiahla ani v najlepšom roku. A od roku 2017 podiel klesá, kým rozpočty prudko rastú.

Celý rad aj s rozpočtovým kontextom vedieme v Európskej obrane v číslach.

Čo roztrieštenosť znamená v praxi

EDA to opisuje vecne: prevládajú národné prístupy, nákupné programy a životné cykly techniky nie sú medzi štátmi zladené, a to oslabuje úspory z rozsahu aj schopnosť armád fungovať spolu. V konkrétnych situáciách to vyzerá takto.

Súbežné programy. Keď si tri krajiny vyvíjajú vlastné bojové vozidlo, platia trikrát vývoj, trikrát skúšky a trikrát certifikáciu. Na konci majú tri vozidlá, ktoré nemôžu zdieľať ani náhradné diely. Európska komisia v roku 2017 napočítala v Únii 178 typov zbraňových systémov proti 30 v Spojených štátoch: 17 typov tankov proti jednému, 20 typov stíhačiek proti šiestim.

Malé série. Cena za kus klesá s počtom vyrobených kusov. Kto objednáva sám pár desiatok vozidiel, platí cenu malej série; kto sa pripojí k väčšej objednávke, platí menej.

Spolupráca v poli. Dve brigády, ktoré stoja vedľa seba na východnom krídle, no strieľajú inú muníciu a vozia iné diely, nemôžu zdieľať sklady ani opravovne. Koľko to stojí v eurách, žiadna oficiálna štatistika neuvádza. Smer je však jasný: každý percentuálny bod, ktorý chýba do 35 %, znamená techniku vyvíjanú, vyrábanú a udržiavanú viackrát vedľa seba.

Čo sa mení a ako to robí Slovensko

Od roku 2025 existuje nástroj, ktorý spoluprácu nielen odporúča, ale aj podmieňuje. Európske pôžičky SAFE v objeme 150 mld. eur sú až na výnimky určené na nákupy, na ktorých sa podieľajú aspoň dva štáty. EDA vidí prvé známky zmeny: štáty začali otvárať existujúce zmluvy ďalším krajinám, aby na pôžičky dosiahli.

Slovensko tú zmenu ukazuje dobre. Rada EÚ mu vo februári 2026 schválila pôžičku SAFE až do 2,3 mld. eur. Najväčšou položkou plánu sú nákladné autá Tatra novej generácie za 1,77 mld. eur, z toho 1,59 mld. zo SAFE, a ministerstvo

obrany ich objednáva spolu s Českom. V pláne je aj spoločný nákup munície a časť financovania bojových vozidiel CV90. Pri nich sa Slovensko s Českom dohodlo na spolupráci už v auguste 2022 a slovenská zmluva so Švédskom obsahuje cenovú doložku viazanú na český nákup: keď kupuje aj sused, slovenská cena za kus klesá.

Je to začiatok, nie obrat. SAFE pokrýva menšiu časť európskych nákupov a jeho platby sa končia v roku 2030. Hranica 35 % ostáva dobrovoľná a za jej neplnenie nikto nikomu nič nevyčíta.

Prečo to nejde samo

Jedenásť percent po osemnástich rokoch sľubov je logický výsledok usporiadania, v ktorom o nákupoch rozhoduje 27 ministerstiev a 27 parlamentov, z ktorých každý chce prácu pre vlastnú fabriku a nikto nenesie následky, keď spoločný cieľ nevyjde. Dobrovoľný cieľ bez termínu a bez vlastníka sa plní presne tak, ako sa plnil tento.

Spoločný česko-slovenský nákup Tatier ukazuje, že spoločný nákup sa dá urobiť rýchlo, keď sa susedia dohodnú a dostanú na to lacnejšiu pôžičku. Kontinent s jedným obranným rozpočtom by takto nakupoval automaticky. Kontinent s 27 rozpočtami nakupuje spoločne len vtedy, keď ho k tomu niekto pritiahne lacnejšími peniazmi.

Všetky otázky →

ČASTÉ OTÁZKY

Koľko výzbroje kupujú štáty EÚ spoločne?
Podľa Európskej obrannej agentúry tvorili spoločné európske nákupy v roku 2025 len 11 % výdavkov na výzbroj a techniku. Údaj však poslalo iba 19 z 27 štátov a agentúra pripúšťa, že skutočný podiel môže byť vyšší. Aj s partnermi mimo EÚ je to 24 %.

Čo je hranica 35 %?
Cieľ, ktorý si ministri obrany v Európskej obrannej agentúre dali v novembri 2007: aspoň 35 % výdavkov na výzbroj obstarávať spolu s inými európskymi štátmi. Je spoločný pre všetkých, dobrovoľný a bez termínu. Splnený nebol ani raz.

Prečo údaj poslalo len 19 štátov?
Štáty vykazujú agentúre dobrovoľne a spoločný nákup každý počíta trochu inak; osem za rok 2025 údaj neposlalo vôbec. EDA nezverejňuje základ, z ktorého 11 % počíta, a podiel sa nedá prepočítať na eurá.

Kupuje Slovensko spoločne?
Čoraz viac. Z európskych pôžičiek SAFE môže čerpať až 2,3 mld. eur a najväčšou položkou plánu sú nákladné autá Tatra, ktoré objednáva spolu s Českom. Pri bojových vozidlách CV90 sa Slovensko s Českom v roku 2022 dohodlo na spolupráci a slovenská cena je viazaná na český nákup.

Čo stojí roztrieštenosť v praxi?
Každý súbežný program znamená vlastný vývoj, malú sériu, vlastné diely, muníciu a výcvik. Európska komisia v roku 2017 napočítala v EÚ 178 typov zbraňových systémov proti 30 v USA, z toho 17 typov tankov proti jednému. Malé série zdražujú každý kus.

ZDROJE

- EDA: Defence Data 2025–2026 (2026) – s. 4 a 17: spoločné európske nákupy 11 %, SAFE 150 mld. € a koniec platieb v roku 2030, 19 vykazujúcich štátov, rozpätie 0–55 %, 24 % vrátane partnerov mimo EÚ, obr. 12 (22/27/33/22/14/11 %), SAFE a podmienka dvoch štátov; výdavky na výzbroj 115 mld. €
- EDA: Defence Data 2009 (2010) – s. 1: štyri kolektívne ciele schválené v novembri 2007 vrátane 35 % pre spoločné európske nákupy; dobrovoľné, bez termínu
- Európska komisia: Reflection Paper on the Future of European Defence (2017) – s. 9, obr. 4: 178 typov zbraňových systémov v EÚ vs. 30 v USA, 17 typov tankov vs. 1, 29 typov fregát a torpédoborcov vs. 4, 20 typov stíhačiek vs. 6
- Our Continent Research: Európska obrana v číslach, European Defence Ledger v0.2.0 (2026) – rady EDA s odkazmi na strany zdroja
- Európska komisia: COM(2026) 55 final, návrh vykonávacieho rozhodnutia Rady pre Slovensko (1/2026) – pôžička SAFE do 2 316 674 361 €, predfinancovanie 347 501 154,15 €
- Rada EÚ: SAFE – final green light for financial assistance to Czechia and France (4/2026) – Slovensko schválené v balíku zo 17. 2. 2026; Česko do 2,06 mld. €
- CZ Defence: Slovakia approves funding for nine army modernization projects through SAFE (12/2025) – materiál MO SR: Tatra NG3 1 594 mil. € zo SAFE (celkovo 1 774 mil. €), objednávka spolu s ČR; CV90 479,79 mil. €; spoločný nákup munície 38,52 mil. €
- MO SR: Slovensko a Švédsko podpísali medzivládnu dohodu o akvizícii pásových bojových obrnených vozidiel (12/2022) – 152 CV90, dohoda o spolupráci s ČR z augusta 2022, cenová doložka viazaná na český nákup
- TASR: Kaliňák o čerpaní SAFE (6/2026) – zmluvy na muníciu, ručné zbrane, stroje UDS a húfnice EVA podpísané